Jak działa Traktat dobrosąsiedzki z 1991 r.?

Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 roku jest **najbardziej kompleksowym dokumentem regulującym relacje Polski i Niemiec po zakończeniu zimnej wojny.** Składa się z preambuły oraz 38 artykułów obejmujących kwestie polityczne, bezpieczeństwa, współpracy gospodarczej, kontaktów społecznych i ochrony mniejszości.

Traktat dobrosąsiedzki nawiązywał do nienaruszalności granicy polsko-niemieckiej oraz potwierdzał zobowiązanie obu państw do pokojowego rozwiązywania sporów. Uregulował także formułę współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego oraz mechanizmy stałych konsultacji politycznych między obu państwami.

Znaczną część Traktatu dobrosąsiedzkiego poświęcono współpracy społecznej, edukacyjnej i kulturalnej. Jego postanowienia dotyczą m.in. kontaktów młodzieży, współpracy szkół i uczelni, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju partnerstw regionalnych i samorządowych.

TRAKTAT Z 1991
W SKRÓCIE

PREAMBUŁA + 38 ARTYKUŁÓW

Kluczowe znaczenie mają artykuły 20–22 dotyczące mniejszości narodowych. Zagwarantowały one mniejszości niemieckiej w Polsce oraz osobom polskiego pochodzenia w Niemczech prawa do zachowania języka, kultury i własnej tożsamości. Tzw. klauzula dynamizująca zobowiązała oba państwa do uwzględniania rozwoju międzynarodowych standardów ochrony mniejszości.

Traktatowi towarzyszyła wymiana listów między ministrami spraw zagranicznych Polski i Niemiec, doprecyzowująca praktyczną realizację części jego zapisów – zwłaszcza dotyczących mniejszości niemieckiej w Polsce i społeczności polskojęzycznej w Niemczech oraz współpracy młodzieży.

Układ tworzył ramy prawne i polityczne nowych relacji, ale o ich efektywności zdecydowało przede wszystkim zaangażowanie społeczeństw po obu stronach granicy. W latach dziewięćdziesiątych gwałtownie rozwinęły się kontakty samorządowe, współpraca regionów przygranicznych, partnerstwa miast oraz działalność organizacji społecznych, szkół i uczelni.

Pogranicze polsko-niemieckie stawało się przestrzenią współpracy, codziennych kontaktów i wspólnych projektów. **W 1991 roku rozpoczęła pracę Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, wspierająca wymianę młodych ludzi po obu stronach granicy.**

Rozwinięte i zróżnicowane kontakty społeczne podtrzymują trwałość polsko-niemieckiego partnerstwa także w okresach politycznych napięć i sporów, które stały się widoczne w XXI w.

Uścisk dłoni po parafowaniu Traktatu przez przewodniczących delegacji RP i RFN. Warszawa, 9 czerwca 1991 r.
Źródło: ze zbiorów prywatnych J. Sułka (fot. Ewa Tacke).

Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy - radość po podpisaniu dokumentów, Premier RP Jan K. Bielecki (z lewej) i Kanclerz Federalny RFN Helmut Kohl (z prawej). Bonn, 17 czerwca 1991 r.
Źródło: zdjęcie: Arne Schambeck, Presse- und Informationsamt der Bundesregierung.

